

Exploring Corporate Social Responsibility and ESG: A Bibliometric Analysis (2010-2022)

Matúš PANKO* – Jozef GLOVA**

Abstract

The study analyzes bibliographic records from the Web of Science database from 2010-2022, focused on Corporate Social Responsibility and ESG criteria. The methodology of phrase and social network analysis is used in the study. The findings indicate an annual increase in the volume of research publications, highlighting key phrases such as "Corporate Social Responsibility," "Disclosure," "Performance," and "Governance." The study also emphasizes significant works and authors in this sector. Furthermore, the research analyzes regional differences in research focus, identifying Asia's concentration on governance and disclosure, Africa's emphasis on quality, Europe and Oceania's focus on transparency and performance, South America's focus on governance and stakeholder relations, and North America's examination of the relationship between sustainability and performance indicators, limitation of the study is focus on one particular database.

Keywords: *Corporate Social Responsibility, ESG, Co-word analysis, Bibliometric, Conceptual structure*

JEL Classification: M21, Q50

Hoci myšlienka ESG (Environmentálnych, Sociálnych a Riadiacich faktorov) existuje už od 50. rokov minulého storočia, len v poslednej dekáde došlo k tomu, že podniky začali otázky ESG vnímať vážne. Hodnotenie ESG zahŕňa tri kľúčové oblasti: životné prostredie, spoločnosť a riadenie. Tieto tri oblasti reprezentujú environmentálnu, sociálnu a riadiacu zodpovednosť. Environmentálna zodpovednosť sa špecificky zameriava na myšlienku, že firmy by mali zlepšovať svoje environmentálne postupy v rámci výroby a prevádzky a znižovať environmentálne náklady na jednotku produkcie (Brooks a Oikonomou, 2018). Sociálna zodpovednosť sa týka toho, že firmy by mali dodržiavať vysoké štandardy podnikateľskej a sociálnej etiky, rešpektovať právne predpisy a venovať pozornosť svojim interným vzťahom s vonkajším svetom. To zahŕňa záväzok k dodržiavaniu ľudských práv, zohľadňovaniu potrieb a záujmov zúčastnených strán a prispievaniu k ekologickému zlepšeniu v ich odvetví (Lee a kol. 2016).

ESG predstavuje dôležitý ukazovateľ v oblasti nefinančnej výkonnosti. Investori, ktorí podporujú ideu spoločensky zodpovedného investovania, sú presvedčení, že ESG faktory poskytujú užitočný pohľad na dlhodobú výkonnosť spoločnosti. Na svetovej úrovni sa v súčasnosti používajú rôzne sofistikované systémy na hodnotenie ESG, vrátane tých od MSCI, Thomson Reuters, FTSE Russell, Goldman Sachs a ďalších, ktoré poskytujú komplexný rámec pre hodnotenie ESG. Bolo zistené, že ESG má významný dopad na výkonnosť a reputáciu korporácií a zohráva určitú rolu v ich internacionalizačnom procese (Buallay a kol. 2021).

---

* Ing. Matúš Panko, Technická univerzita v Košiciach, Ekonomická fakulta, Katedra bankovníctva a investovania, Nemcovej 32, 042 00 Košice, e-mail: matus.panko@tuke.sk

** doc. Ing. Jozef Glova, PhD., Technická univerzita v Košiciach, Ekonomická fakulta, Katedra bankovníctva a investovania, Nemcovej 32, 042 00 Košice, e-mail: jozef.glova@tuke.sk

Táto téma je dôležitá pre dôveryhodnosť v oblasti ESG a ovplyvňuje dôveru investorov a ostatných zúčastnených strán v spoločnosti, ako uvádzajú Billio a kol. (2021), Tarmuji a kol. (2016). Zástancovia teórie zainteresovaných strán argumentujú, že vo súčasnom komplexnom obchodnom prostredí je kľúčom k maximalizácii zisku budovanie dobrých vzťahov so zainteresovanými stranami. To vedie k získaniu konkurenčnej výhody a zvyšuje hodnotu firmy, ako to zdôrazňujú Xie a kol. (2019), Plastun a kol. (2023), Riana a kol. (2020). Z pohľadu tejto teórie je logické uznať vzájomnú závislosť medzi ESG výkonnosťou a finančnými výhodami, keďže kľúčové zainteresované strany sú priamo ovplyvnené ESG aktivitami firmy. ESG by malo byť vnímané ako možnosť rastu, konkurenčnej výhody a rozvoja. Ochrana záujmov zainteresovaných strán vedie firmy k dlhodobějšímu úspechu a vyššej finančnej výkonnosti, ako to poukazujú Balzer a kol. (2020), Soni (2023). Z tohto dôvodu by regulátori mali podporovať firmy, ktoré sa sústreďujú na ESG otázky a zodpovednosti, aby prispeli k stabilizácii a podpore dlhodobej udržateľnosti v danom odvetví.

Navyše, s dodržiavaním regulačných požiadaviek na zverejňovanie ESG informácií by mohli byť podrobné údaje zozbierané v rámci celého odvetvia využité na monitorovanie, hodnotenie a poskytovanie usmernení. V prípade potreby by sa mali prijať vhodné opatrenia na ich presadzovanie, ako to uvádza Zhao a kolegovia (2018).

Vzhľadom na to, že počet publikácií o ESG v súčasnosti rýchlo rastie, je podľa nášho názoru nevyhnutné usporiadať a sumarizovať príslušnú literatúru a posúdiť súčasný stav výskumu ESG. Dôvod spočíva v tom, že pre nových vedcov v oblasti ESG výskumu môže byť zložité rýchlo sa zorientovať v minulých úspechoch a predpovedať budúce trendy v tejto oblasti. Z tohto dôvodu sa tento článok sústreďuje na nasledujúce štyri kľúčové výskumné otázky:

- Aké sú hlavné témy, ktoré tvoria štruktúru výskumu spoločenskej zodpovednosti a ESG na základe výskytu kľúčových slov?
- Akí sú najcitovanejší autori, najviac publikujúci autori a najcitovanejšie dokumenty vo výskume spoločenskej zodpovednosti súvisiace s ESG?
- Aké sú najčastejšie a dominantné témy v súvislosti medzi spoločenskou zodpovednosťou a ESG?
- Aká je koncepcná štruktúra výskumu v jednotlivých regiónoch?

Bibliometrická analýza je nástroj, ktorý výskumníci využívajú na identifikáciu hlavných tém ich štúdií prostredníctvom analýzy existujúcej literatúry v odbore zamerania, ako to uvádzajú Grant a spol. (2000) a Vogel & Güttel (2013). Pri tom sa využíva sieťová analýza, konkrétne metóda známa ako „analýza spoločného výskytu kľúčových slov“, na zistenie vzťahov medzi slovami, ktoré sa často objavujú spoločne v publikáciách, ako prvýkrát túto metódu popísali Callon a kolegovia (1983).

Táto metóda je široko aplikovaná v spoločenských a humanitných vedách na skúmanie relevantných informácií v publikáciách, pričom sa zameriava na charakteristiky slov, ako sú frekvencia ich použitia, vzťahy s inými slovami, význam v kontexte predmetu a celkový význam, ako to ilustrujú Feng a spol. (2017) a Zupic & Cater (2015). „Analýza spoločných slov“ sa zameriava na identifikáciu kľúčových tém, myšlienok a vzťahov v rámci súboru textov, čo môže podľa Wanga a kolegov (2013) odhaliť spojitosti medzi rôznymi predmetmi a disciplínami a umožniť pochopenie vzorcov a vývoja v každej oblasti.

Metodický postup

VOS Viewer

Callon a ďalší (1986) položili základy techniky, ktorá sa neskôr stala známou ako slovná analýza. Táto metóda sa odvtedy stala cenným nástrojom pre akademikov v rôznych oblastiach, ako je napríklad štúdium tvorivosti, umožňujúc im skúmať a mapovať bibliometrickú štruktúru rôznych predmetov. Bibliometrická analýza sa postupne stala populárnym nástrojom nielen medzi vedcami, ale aj knihovníkmi. Umožňuje im efektívne preskúmať veľké množstvá vedeckých článkov a identifikovať v nich vzory a trendy, ktoré by inak mohli zostať skryté.

Jedným z najvýznamnejších nástrojov na túto analýzu je softvér VOSviewer. V dokumentácii k tomuto softvéru (van Eck a Waltman, 2010), sa podrobne vysvetľuje, ako tento mocný a flexibilný nástroj umožňuje vytváranie a vizualizáciu bibliometrických máp vedeckej literatúry. VOSviewer pomáha používateľom navigovať v komplexnom svete vedeckých publikácií a poskytuje prehľad o trendoch a vzorcoch, ktoré charakterizujú danú oblasť vedy. Softvér umožňuje vytvárať mapy, ktoré zobrazujú vzťahy medzi rôznymi akademickými disciplínami, autormi, inštitúciami a ďalšími aspektmi vedeckej komunity.

VOSviewer využíva rôzne techniky pre analýzu a vizualizáciu, napríklad algoritmus spoločného výskytu slov, metódu bibliografickej väzby a algoritmus spoluautorstva (van Eck a Waltman, 2007). Tieto metódy umožňujú vytvoriť ekonomické mapy, ktoré môžu byť ďalej prispôbené tak, aby zdôraznili určité charakteristiky alebo prepojenia medzi rôznymi komponentmi vedeckého sveta.

Pri používaní VOSviewer je dôležité chápať, že výsledky bibliometrickej štúdie nie sú konečným cieľom, ale skôr posledným krokom procesu. Vyžaduje si to dôkladnú analýzu vzorcov a trendov zobrazených na mape. Táto analýza potom umožňuje používateľom vyvodiť závery o študijnom prostredí, ako aj identifikovať kľúčové tematické zoskupenia, dôležité disciplíny, významné vedecké organizácie alebo autorské authority v danej oblasti výskumu.

Data

Po hĺbkovom preskúmaní textov a článkov súvisiacich s touto témou bolo vybraných trinásť kľúčových slov: ESG performance, ESG index, ESG ratings, ESG score, Corporate social responsibility disclosure, Environmental social and governance score, Environmental social and governance ratings, Environmental social and governance index, Environmental social and governance performance, corporate social responsibility, ESG, financial performance, sustainable development.

V téme ESG a výkonnosť podnikov sa tieto kľúčové slová najčastejšie nachádzajú vo vzájomnej súvislosti v databáze Web of Science, taktiež údaje potrebné na analýzu spolu-slov boli čerpané z platformy Web of Science a boli stiahnuté vo formáte .ris a vo formáte .txt.

Kvôli použitiu týchto kľúčových slov bolo filtrovaných 1 744 publikácií, avšak mnohé z nich pochádzali z príbuzných odborov (ako je energetika a palivá, chémia, fyzikálna chémia alebo chemické inžinierstvo), čo si vyžadovalo nastavenie filtra na konkrétne študijné oblasti.

Medzi naše výskumne oblasti patri „Podniková ekonomika“, „Environmentálne vedy a Ekológia“, „Vedy, Technika a Iné témy“, „Spoločenské vedy Iné témy“ a „Verejná správa“. Po odfiltrovaní len relevantných vedeckých oblastí nám ostalo spolu 1 516 článkov, ktoré sme následne filtrovali podľa jazyka, kde sme použili anglický jazyk, nakoľko ide o jazyk, v ktorom sa publikuje väčšina vedeckých článkov, po použití tohto filtra nám ostalo 1 501 článkov. Ako posledný filter sme použili parameter rok a zvolili sme obdobie 2010-2022. Toto obdobie bolo zvolené z dôvodu, že popularita tejto témy stúpla až začiatkom 21. storočia. Naša finálna vzorka obsahovala 1245 publikácií.

Vlastná práca

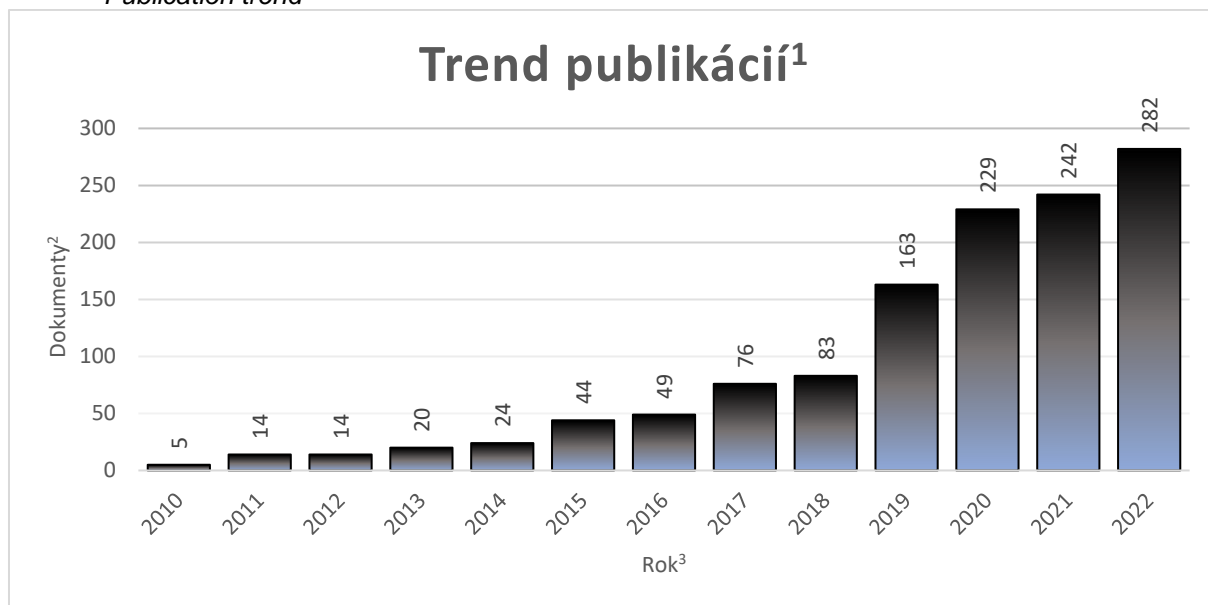
V období od roku 2010 až po rok 2022 bol zaznamenaný konzistentný a neustále rastúci trend v počte publikovaných dokumentov. Tento trend sa začal zreteľne zrýchľovať od roku 2019, čo naznačuje zvýšený záujem a aktivitu v príslušnej oblasti výskumu.

Graf 1 poskytuje grafickú reprezentáciu tohto vzrastajúceho trendu, kde je vidieť, že rok 2022 bol z hľadiska vedeckej produkcie mimoriadne významný. Tento nárast môže signalizovať buď zvýšené financovanie, rozšírenie výskumných tém, väčšiu dostupnosť publikovania alebo kombináciu týchto a ďalších faktorov, ktoré stimulovali vedeckú prácu a publikácie.

Celkovo tieto údaje naznačujú, že oblasť štúdia, ktorej sa týkajú tieto publikácie, zažíva obdobie intenzívneho vývoja a záujmu zo strany výskumného spoločenstva. Rastúci počet publikácií od roku 2010 až po roku 2022, s výrazným skokom po roku 2019, jasne ukazuje, že táto oblasť sa stáva stále dôležitejšou a relevantnejšou v akademickej komunite, avšak neexistuje dôkaz

o perzistencii tohto trendu, na základe ktorého by sme vedeli s jasnosťou povedať, že tento trend bude mať naďalej rastúci charakter.

Graf 1 Trend publikácií
Publication trend

Zdroj: *Vlastné spracovanie na základe VOS Viewer⁴*

1/ *Publication trend*, 2/ *Documents*, 3/ *Year*, 4/ *Source: Own elaborating using VOS Viewer*

Pojem „spoločný výskyt“ sa v kontexte analýzy vedeckých článkov odvoláva na to, ako často a v akom vzťahu sa určité kľúčové slová objavujú spoločne v rámci súboru dokumentov. Tento koncept je základný pre identifikáciu trendov a vzorcov v odbornej literatúre, pričom sa sústreďuje na zisťovanie, ktoré témy alebo pojmy sú často spomínané spoločne a môžu tak naznačovať populárne alebo významné oblasti štúdia.

Z uvedených údajov, v období rokov 2010 až 2022, bolo v publikáciách identifikovaných celkovo 3 847 rôznych kľúčových slov. Toto číslo reflektuje rozmanitosť tém a pojmov používaných vo vedeckých prácach počas tohto obdobia. Ďalej, na základe frekvencie výskytu kľúčových slov, bola stanovená hranica 50 výskytov. Tento limit bol zavedený na identifikáciu najčastejšie používaných a potenciálne najdôležitejších kľúčových slov. V dôsledku tohto kritéria bolo vybraných 46 kľúčových slov, ktoré sú zrejme považované za najvýznamnejšie v skúmanej oblasti.

Tento prístup poskytuje užitočný nástroj na rozpoznávanie hlavných tém alebo oblastí záujmu v rámci špecifického vedeckého poľa alebo počas určitého obdobia. Frekvencia a vzájomná blízkosť týchto kľúčových slov môže pomôcť identifikovať, aké témy sú aktuálne alebo sú v centre pozornosti vedeckej komunity.

Tabuľka 1 prezentuje tridsať najčastejšie používaných termínov. V rámci tejto analýzy boli tieto termíny rozdelené do troch rôznych skupín: prvá skupina obsahovala 18 kľúčových slov, druhá 14 a tretia tiež 14 slov. Vizualizácia, ako sú tieto výrazy prepojené na základe ich spoločného výskytu, je zobrazená na Grafe 2. Tieto najčastejšie používané výrazy boli zoskupené do troch odlišne farebných zhlukov, pričom každý zhluk bol vytvorený podľa podobnosti obsahu medzi jednotlivými kľúčovými slovami.

V rámci analýzy, termín „Disclosure“ bol zaradený do skupiny označenej modrou farbou, zatiaľ čo fráza „Corporate social responsibility“ bola súčasťou zhluku zvýraznenej červenou farbou. V tejto vizualizácii veľkosť kruhov reprezentovala početnosť, s akou sa kľúčové slová objavovali, a hrúbka čiar medzi nimi indikovala mieru, v akej tieto slová spoločne vystupovali, a to ako v rámci jednotlivých skupín, tak aj medzi nimi. Z **grafu 2** bolo zjavné, že existovali výrazné vzájomné spojenia medzi

rôznymi skupinami, čo poukazovalo na silné a významné prepojenia medzi rôznymi výskumnými oblasťami.

Tab. 1 Top 30 najčastejšie vyskytujúcich kľúčových slov

Top 30 most commonly used keywords

Kľúčové slovo ¹	Výskyt ²	Sila prepojenia ³	Kľúčové slovo ¹	Výskyt ²	Sila prepojenia ³
Sociálna-zodpovednosť podnikov ⁴	1057	4516	Informácie ¹⁹	143	695
Zverejnenie ⁵	579	2461	Dobrovoľné zverejnenie ²⁰	140	657
Dopad ⁶	402	1810	Environmentálne zverejnenia ²¹	136	615
Riadenie ⁷	336	1716	Správy o udržateľnosti ²²	125	636
Finančná výkonnosť ⁸	295	1395	Nefinančné zverejnenie ²³	118	558
Vplyv ⁹	288	1395	Environmentálne zverejnenie ²⁴	113	546
Determinanty ¹⁰	270	1349	Spoločnosti ²⁵	112	505
Udržateľnosť ¹¹	211	1044	Vlastníctvo ²⁶	104	555
Manažment ¹²	200	996	Firemná výkonnosť ²⁷	103	483
CSR ¹³	195	960	Zverejnenie ²⁸	100	395
Sociálna zodpovednosť podnikov ¹⁴	194	936	Teória zainteresovaných strán ²⁹	99	538
Legitimita ¹⁵	190	922	Firma ³⁰	95	494
Kvalita ¹⁶	154	793	Náklady ³¹	93	469
Podnikové riadenie ¹⁷	143	606	Hodnota firmy ³²	84	471
Environmentálna výkonnosť ¹⁸	143	663	ESG ³³	82	397

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe VOS Viewer³⁴

1/ Keyword, 2/ Occurrences, 3/ Strength, 4/ Corporate social-responsibility, 5/ Disclosure, 6/ Performance, 7/ Governance, 8/ Financial performance, 9/ Impact, 10/ Determinants, 11/ Sustainability, 12/ Management, 13/ CSR, 14/ Corporate social responsibility, 15/ Legitimacy, 16/ Quality, 17/ Corporate governance, 18/ Environmental performance, 19/ Information, 20/ Voluntary disclosure, 21/ Environmental disclosure, 22/ Sustainability reporting, 23/ Nonfinancial disclosure, 24/ Environmental disclosure 25/ Companies, 26/ Ownership, 27/ Firm performance, 28/ Disclosures, 29/ Stakeholder theory, 30/ Firm, 31/ Cost, 32/ Firm value, 33/ ESG 34/ Source: Own elaborating based on VOS Viewer

V sieti, ktorá bola analyzovaná, sa nachádzalo celkovo 46 kľúčových slov rozdelených do troch skupín, s 1002 vzájomnými spojeniami a celkovou intenzitou týchto prepojení dosahujúcou hodnotu 20 068. Najväčšiu skupinu predstavovala Skupina 1, zvýraznená červenou farbou, zahrnujúca 18 kľúčových slov a identifikovaná pod názvom „Corporate social responsibility“. Ďalšími dôležitými skupinami boli Skupina 2, reprezentovaná zelenou farbou, obsahujúca 14 kľúčových slov a označená ako „Governance“, a Skupina 3, v modrej farbe, taktiež so 14 kľúčovými slovami, označená ako „Disclosure“.

Graf 2 Sieť kľúčových slov so spoločným výskytom (2010 – 2022)

Co-occurrence network of keywords (2010-2022)

Top authors by citations

Autor ¹	Univerzita ²	Dokumenty ³	Citácie ⁴
Isabel-María Gracia-Sánchez	University of Salamanca	15	1053
Le Luo	Sun Yat-sen University	10	896
Qingliang Tang	Western Sydney University	4	720
Giovanna Michelon	University of Bristol	2	624
Patrick Velte	Leuphana University Lueneburg	9	571
Belen Fernández-Feijóo	University of Vigo	6	542
Ramin Gamerschlag	CFO CARIAD, Inc.	2	526
Moeller Klaus	Technische Universität Berlin	2	526
Romero Silvia	Montclair State University	5	525
Haque Faizul	University of Southampton	3	483

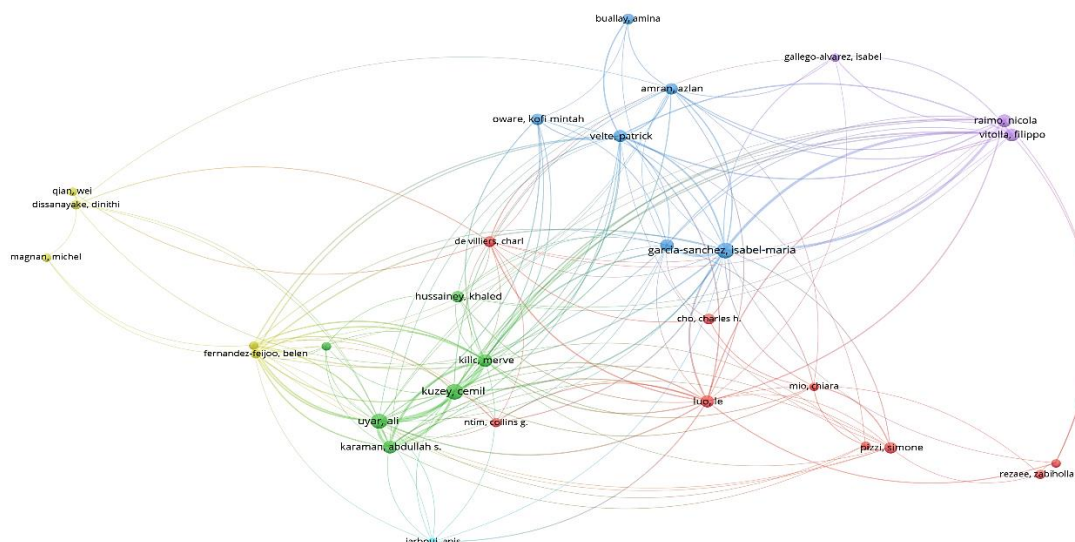
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe VOS Viewer⁵

1/ Author, 2/ University, 3/ Documents, 4/ Citations, 5/ Source: Own elaborating based on VOS Viewer

Aby sme zabezpečili presnosť a relevanciu nášho výskumu, zostavili sme zoznam autorov, ktorí dosiahli najvyšší počet citácií. V oblasti výskumu sa ako najúspešnejšia autorka vyníma Isabela-María Gracia-Sánchez, ktorá má na svojom konte celkovo 15 publikácií a v rámci týchto dokumentov dosiahla 1053 citácií.

Graf 3 Sieť spolu autorov (2010 – 2022)

Co-authorship network (2010-2022)

VOSviewer

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe VOS Viewer¹

1/ Source: Own elaborating using VOS Viewer

Najčastejšie citované dokumenty

Tab. 4 Najčastejšie citované dokumenty

Most cited documents

Autor ¹	Rok ²	Názov ³	Citácie ⁴
Liao, Luo, Tang	2015	Gender diversity, board independence, environmental committee and greenhouse gas disclosure	652
Gamerschlag, Moeller, Verbeeten	2011	Determinants of voluntary CSR disclosure: empirical evidence from Germany	444
Michelon, Pilonato, Ricceri	2015	CSR reporting practices and the quality of disclosure: An empirical analysis	439

Zverejnenie ⁸	Riadenie ⁹	Zverejnenie ⁸	Zverejnenie ⁸	Riadenie ⁹	Zverejnenie ⁸
Riadenie ⁹	Zverejnenie ⁸	Výkon ¹¹	Výkon ¹¹	Výkon ¹¹	Výkon ¹¹
Dopad ¹⁰	Výkon ¹¹	Determinanty ¹ ₃	Riadenie ⁹	Zverejnenie ⁸	Finančná výkonnosť ¹²
Výkon ¹¹	Determinants ¹ ₃	Riadenie ⁹	Determinanty ¹³	Determinanty ¹³	Riadenie ⁹
Finančná výkonnosť ¹²	Dopad ¹⁰	Dopad ¹⁰	Legitimita ¹⁸	Teória zainteresovaných strán ²⁰	Dopad ¹⁰
Determinanty ¹ ₃	Kvalita ¹⁷	Finančná výkonnosť ¹²	Dopad ¹⁰	Environmentálne zverejnenia ¹⁹	Determinanty ¹³
Manažment ¹⁴	Legitimita ¹⁸	CSR ¹⁶	Manažment ¹⁴	Firma ²¹	Udržateľnosť ¹⁵
Udržateľnosť ¹ ₅	Manažment ¹⁴	Legitimita ¹⁸	Environmentálne zverejnenia ¹⁹	Zapojenie zainteresovaných strán ²²	Nefinančné zverejnenie ²⁴
CSR ¹⁶	Finančná výkonnosť ¹²	Manažment ¹⁴	Udržateľnosť ¹⁵	Správa o udržateľnosti ²³	Manažment ¹⁴

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe VOS Viewer²⁵

1/ Asia, 2/ Africa, 3/ Europe, 4/ Oceania, 5/ South America, 6/ North America, 7/ Corporate social responsibility 8/ Disclosure, 9/ Governance, 10/ Impact, 11/ Performance, 12/ Financial performance, 13/ Determinants, 14/ Management, 15/ Sustainability, 16/ CSR, 17/ Quality, 18/ Legitimacy, 19/ Environmental disclosure, 20/ Stakeholder theory, 21/ Ffirm, 22/ Stakeholder engagement, 23/ Sustainability reporting, 24/ Nonfinancial disclosure, 25/ Source: Own elaborating based on VOS Viewer

Tabuľka odhaľuje regionálne zamerania v rámci výskumu o „Corporate Social Responsibility“ (CSR) podľa najčastejšie používaných kľúčových slov v jednotlivých regiónoch: Zameranie v Ázii sa zdá byť široké, s dôrazom na „Disclosure“ (zverejňovanie) a „Governance“ (riadenie), čo naznačuje záujem o transparentnosť a správu verejných vecí v rámci CSR. V Afrike je kladený výrazný dôraz na „Governance“ a „Quality“ (kvalitu), čo môže naznačovať záujem o riadenie a kvalitatívne aspekty CSR, ako sú normy a štandardy. Európa zdôrazňuje „Disclosure“ a „Performance“ (výkonnosť), čo naznačuje záujem o transparentnosť a meranie výkonnosti v rámci CSR. Austrália a Oceánia v tejto oblasti je zameraná na „Disclosure“, „Governance“ a „Environmental disclosure“ (zverejňovanie environmentálnych informácií), čo poukazuje na dôležitosť transparentnosti a environmentálnych aspektov CSR. Južná Amerika kladie dôraz na „Governance“, „Stakeholder theory“ (teória zainteresovaných strán) a „Environmental disclosure“, čo naznačuje záujem o riadenie, vzťahy so zainteresovanými stranami a environmentálnu transparentnosť. Severná Amerika zdôrazňuje sa „Disclosure“, „Financial performance“ (finančná výkonnosť) a „Sustainability“ (udržateľnosť), čo poukazuje na zameranie na transparentnosť, finančné aspekty a udržateľnosť v CSR.

Táto tabuľka odhaľuje, že napriek určitej univerzalite v témach CSR, ako sú „Disclosure“ a „Governance“, sa jednotlivé regióny zameriavajú na rôzne aspekty CSR, odzrkadľujúce ich špecifické kontexty a priority.

Záver

Tento článok poskytuje detailný prehľad publikácií na tému Spoločenskej zodpovednosti podnikov a ESG vydaných medzi rokmi 2010 až 2022, pričom využíva metódy frázovej analýzy a analýzy sociálnych sietí. Zistenia naznačujú, že v tomto období došlo k výraznému nárastu počtu výskumných prác a že počet publikácií ročne stúpa. V rámci štúdie sme definovali súčasný stav tejto témy, identifikovali sme nedostatky vo výskume a navrhli sme možné smerovania pre budúci výskum, čím

sme prispeli k lepšiemu pochopeniu koncepčného rámca spoločenskej zodpovednosti podnikov a ESG výskumu.

Náš výskum slovných spojení z rokov 2010 až 2022 ukazuje, že najčastejšie používané frázy boli „Corporate social responsibility“, „Disclosure“, „Performance“, „Governance“ a „Financial performance“. V oblasti citácií a popredných autorov sa ukázalo, že dielo „Gender diversity, board independence, environmental committee and greenhouse gas disclosure“ od autorov Liao, Luo a Tang ktore publikovali v roku 2015 bolo najviac citované a „Isabel-María Gracia-Sánchez“ dosiahla najvyšší počet publikácií a citácií.

Z regionálneho hľadiska sme zistili, že Ázia sa sústreďí hlavne na riadenie a zverejňovanie, Afrika kladie dôraz na kvalitu, Európa sa zameriava na transparentnosť a meranie výkonnosti, ciele Austrálie a Oceánie sú podobné ako v Európe; Južná Amerika sa zameriava na riadenie a vzťahy so zainteresovanými stranami, zatiaľ čo Severná Amerika sa zaoberá vzťahom medzi udržateľnosťou a ukazovateľmi výkonnosti.

Sociálna zodpovednosť podnikov je pre agropríemysel dôležitá, pretože sa od spoločností očakáva, že budú konať zodpovedne nielen voči životnému prostrediu a sociálnej pohode, ale aj voči ekonomickému výkonu, ktorý je udržateľný dlhodobo. To zahŕňa investície do lokálnych spoločenstiev, zlepšovanie infraštruktúry, podporu udržateľných poľnohospodárskych techník a prácu na zlepšení celkového zdravia a života ľudí.

Vo všeobecnosti, integrovanie ESG a CSR do agropríemyslu môže viesť k zvýšenej konkurencieschopnosti, prístupu k novým trhom, finančným výhodám a lepšiemu firemnému imidžu, a tým podporiť dlhodobú udržateľnosť v celom odvetví.

Literatúra

- [1] BALZER, RAPHAELA - UŽÍK, MARTIN – GLOVA, JOZEF. “Managing Growth Opportunities in the Digital Era – an Empiric Perspective of Value Creation”. *Polish Journal of Management Studies* Vol. 21, No. 2 (2020). <https://doi.org/10.17512/pjms.2020.21.2.07>.
- [2] BILLIO, M. - COSTOLA, M. - HRISTOVA, I. - LATINO, C. - PELIZZON, L. (2021). Inside the ESG ratings: (Dis)agreement and performance. *Corporate Social Responsibility Env*, 28, 1426–1445. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/csr.2177>.
- [3] BROOKS, C. - OIKONOMOU, I. The effects of environmental, social and governance disclosures and performance on firm value: A review of the literature in accounting and finance. *Br. Account. Rev.* 2018, 50, 1–15. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S089083891730077X>.
- [4] BUALLAY, AMINA - AL-AJMI, JASIM – BARONE, ELISABETTA. “Sustainability engagement’s impact on tourism sector performance: linear and nonlinear models”. *Journal of Organizational Change Management* 35, č. 2 (01. január 2021): 361–84. <https://doi.org/10.1108/JOCM-10-2020-0308>.
- [5] CALLON, MICHEL - LAW, JOHN –RIP, ARIE, ed. *Mapping the Dynamics of Science and Technology*. London: Palgrave Macmillan UK, 1986. <https://doi.org/10.1007/978-1-349-07408-2>.
- [6] FENG, JIA, YUN QIU ZHANG, A HAO ZHANG. “Improving the Co-Word Analysis Method Based on Semantic Distance”. *Scientometrics* 111, č. 3 (01. jún 2017): 1521–31. <https://doi.org/10.1007/s11192-017-2286-1>.
- [7] GRANT, JONATHAN - COTTRELL, ROBERT - CLUZEAU, FRANÇOISE - FAWCETT, GAIL. “Evaluating ‘Payback’ on Biomedical Research from Papers Cited in Clinical Guidelines: Applied Bibliometric Study”. *BMJ* 320, č. 7242 (22. apríl 2000): 1107–11. <https://doi.org/10.1136/bmj.320.7242.1107>.
- [8] LEE, K.H. - CIN, B.C. - LEE, E.Y. Environmental Responsibility and Firm Performance: The Application of an Environmental, Social and Governance Model. *Bus. Strateg. Environ.* 2016, 25, 40–53. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/bse.1855>.
- [9] PLASTUN, A. - MAKARENKO, I. - HULIAIEVA, L. - GUZENKO, G. - SHALYHINA, I. (2023). ESG vs conventional indices: Comparing efficiency in the Ukrainian stock market. *Investment Management and Financial Innovations*, 20(2), 1-15. [https://doi.org/10.21511/imfi.20\(2\).2023.01](https://doi.org/10.21511/imfi.20(2).2023.01).

- [10] RIANA, I. G. - SUPARNA, G. - SUWANDANA, G. M. - KOT, S. - RAJIANI, I. (2020). Human resource management in promoting innovation and organizational performance. *Problems and Perspectives in Management*, 18(1), 107-118. [https://doi.org/10.21511/ppm.18\(1\).2020.10](https://doi.org/10.21511/ppm.18(1).2020.10).
- [11] SONI, T. K. (2023). Demystifying the relationship between ESG and SDG performance: Study of emerging economies. *Investment Management and Financial Innovations*, 20(3), 1-12. [https://doi.org/10.21511/imfi.20\(3\).2023.01](https://doi.org/10.21511/imfi.20(3).2023.01).
- [12] TARMUJI, I. - MAELAH, R. - TARMUJI, N. H. (2016). The Impact of Environmental, Social and Governance Practices (ESG) on Economic Performance: Evidence from ESG Score. *International Journal of Trade, Economics and Finance*, 7, 67–74. <https://doi.org/10.18178/ijtef.2016.7.3.501>.
- [13] VAN ECK, N. J. - WALTMAN, L. (2007). VOS: A New Method for Visualizing Similarities Between Objects. In: Decker, R., Lenz, H.J. (eds) *Advances in Data Analysis. Studies in Classification, Data Analysis, and Knowledge Organization*. Springer, Berlin, Heidelberg. https://doi.org/10.1007/978-3-540-70981-7_34.
- [14] VAN ECK, N. J. - WALTMAN, L. Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics* 84, 523–538 (2010). <https://doi.org/10.1007/s11192-009-0146-3>.
- [15] VOGEL, RICK - GÜTTEL, H. WOLFGANG. “The Dynamic Capability View in Strategic Management: A Bibliometric Review *International Journal of Management Reviews -Wiley Online Library*”, 2013. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/ijmr.12000>.
- [16] WANG, XUEZHAO – YAJUAN, ZHAO – RUI, LIU – JING, ZHANG. “Knowledge-Transfer Analysis Based on Co-Citation Clustering”. *Scientometrics* 97, č. 3 (01. december 2013): 859–69. <https://doi.org/10.1007/s11192-013-1077-6>.
- [17] XIE, J. - NOZAWA, W. - YAGI, M. - FUJII, H. - MANAGI, S. (2019). Do environmental, social, and governance activities improve corporate financial performance? *Business Strategy and the Environment*, 28, 286–300. <https://doi.org/10.1002/bse.2224>.
- [18] ZHAO, C. - GUO, Y. - YUAN, J. - WU, M. - LI, D. - ZHOU, Y. - KANG, J. (2018). ESG and corporate financial performance: Empirical evidence from China's listed power generation companies. *Sustainability*, 10(8), Article Number 2607. <https://doi.org/10.3390/su10082607>.
- [19] ZUPIC, IVAN – ČATER, TOMAŽ. “Bibliometric Methods in Management and Organization”, 2015. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1094428114562629>.